

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ปฏิทินการปฏิบัติงานขั้นตอนการวิจัย

ปฏิทินการปฏิบัติงานขั้นตอนการวิจัย

ลำดับที่	รายการปฏิบัติ	ระยะเวลาดำเนินงาน											
		มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	
1	<p>ขั้นศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษาและเอกสาร แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดเนื้อหา สาระ - จัดประชุมสนทนากลุ่มย่อยผู้เกี่ยวข้อง - ได้ผลการประชุมกลุ่มย่อยและสรุปผลความต้องการ 				→								
2	<p>ขั้นพัฒนาแนวทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างและพัฒนาแนวทางจัดทำเครื่องมือการวิจัย - ตรวจสอบแนวทางเก็บรวบรวมข้อมูล - วิเคราะห์ข้อมูลและรายงาน 							→					
3	<p>ขั้นทดลองใช้แนวทาง คู่มือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำแนวทาง คู่มือไปใช้ - ติดตาม แนะนำแก้ไข 									→			
4	<p>ขั้นประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ สอบถาม - วิเคราะห์ สรุปผล - รายงานผล 											→	

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้บรรยายและประเด็นการบรรยาย

(สำเนา)

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2548

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับ
สถานศึกษาขนาดเล็ก

ผู้บรรยาย

1. นางจุฑามาศ รอดภัย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดช้าง
2. นางสมใจ อุ่นสำราญ	รักษาการผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดช้างใหญ่
3. นายสำเร็จ ศรีอำไพ	ศึกษานิเทศก์ สพท.พระนครศรีอยุธยา เขต 1

ผู้บันทึกการบรรยาย

1. นายปฏิญญา ไตรพรหม	นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... สถานที่.....
 ผู้ให้สัมภาษณ์(นาย/นาง/นางสาว).....
 ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....
 ผู้สัมภาษณ์.....

ประเด็นการสัมภาษณ์สภาพ ปัญหา และความต้องการแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
 สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

.....

2. ปัญหาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

.....

3. ความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

.....

4. สรุปผลการบรรยาย

.....

5. ข้อเสนอแนะ

.....

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
โรงเรียนวัดทำใหม่ โรงเรียนศรีภักดิ์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง
(ศึกษาสภาพบริบททั่วไปของสถานศึกษา)
วันที่ 8 สิงหาคม 2548

.....

ผู้เข้าร่วมสนทนา

1. นางอภิญา อ่อนจริง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทำใหม่
2. นางเรณู สีนิด	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีภักดิ์
3. นางอัจฉรา คหันทพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดระโงง
4. นายสุนทร นิ่มนวล	ครู โรงเรียนวัดทำใหม่
5. นายประยงค์ รื่นภาคเพชร	ครู โรงเรียนวัดทำใหม่
6. นางเพลิน อ่อนแก้ว	ครู โรงเรียนวัดทำใหม่
7. นางสาวปริศนา รัตนธารากร	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
8. นายชาติ มารยาท	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
9. นายประคอง เกิดพร	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
10. นายสมชาย ชูประสิทธิ์	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
11. นายชัชวาลย์ บริบูรณ์	ครู โรงเรียนวัดลาดระโงง
12. นางลัดดา นิมิตระกุล	ครู โรงเรียนวัดลาดระโงง
13. นายชัยณรงค์ สมิตะมุกลีก	ครู โรงเรียนวัดลาดระโงง
14. นางกาหลง เสถียรเนตร	ครู โรงเรียนวัดลาดระโงง
15. นายผ่อง ศรีหมอก	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดทำใหม่
16. นายสุเมธ สาลีชล	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดศรีภักดิ์
17. นายยี่นง เสือเหลือง	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดทำใหม่
18. นายprung เข้มนาม	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดลาดระโงง
19. เด็กหญิงหยาดพิรุณ แสงประไพ	นักเรียนโรงเรียนวัดศรีภักดิ์
20. นายปฏิญา ไตรพรหม	ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....

ประเด็นการสอบถาม.....

รายละเอียดการสอบถาม

1. ข้อมูลพื้นฐาน

.....
.....

2. ข้อมูลด้านทรัพยากร

.....
.....

3. ข้อมูลด้านชุมชน

.....
.....

4. ข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้

.....
.....

5. ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....
.....

6. จุดเด่น

.....
.....

7. จุดที่ควรพัฒนา

.....
.....

ผู้บันทึกการสอบถาม

.....

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
ประเด็นสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา

ชั้นศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโห่ง
ครั้งที่ 1/2548วันที่ 5 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดท่าใหม่

ผู้เข้าร่วมสนทนา

1. นางอภิญญา อ่อนจริง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าใหม่
2. นางเรณู สีนิล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีภวังค์
3. นางอัจฉรา กหินทพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดระโห่ง
4. นายสุนทร นิ่มนวล	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
5. นายประยงค์ รื่นภาคเพชร	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
6. นางเพลิน อ่อนแก้ว	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
7. นางสาวปริศนา รัตนธารากร	ครู โรงเรียนวัดศรีภวังค์
8. นายชาติ มารยาท	ครู โรงเรียนวัดศรีภวังค์
9. นายประคอง เกิดพร	ครู โรงเรียนวัดศรีภวังค์
10. นายสมชาย ชูประสิทธิ์	ครู โรงเรียนวัดศรีภวังค์
11. นายชัชวาลย์ บริบูรณ์	ครู โรงเรียนวัดลาดระโห่ง
12. นางลัดดา นิมิตระกุล	ครู โรงเรียนวัดลาดระโห่ง
13. นายชัยณรงค์ สมิตะมุสิก	ครู โรงเรียนวัดลาดระโห่ง
14. นางกาหลง เสถียรเนตร	ครู โรงเรียนวัดลาดระโห่ง
15. นายผ่อง ศรีหมอก	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่
16. นายสุเมธ สาสิทธิ์	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดศรีภวังค์
17. นายยืนยง เสือเหลือง	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดท่าใหม่
18. นายปรุ่ง เข้มนาม	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดลาดระโห่ง
19. เด็กหญิงหยาดพิรุณ แสงประไพ	นักเรียนโรงเรียนวัดศรีภวังค์
20. นายปฏิญญา ไตรพรหม	ผู้วิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโห่ง

การสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1 วันที่

ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม.....

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....

ประเด็นสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1

ขั้นศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารถึงความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

ผลการสนทนากลุ่ม.....

2. มอบหมายหน้าที่ให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงหรือไม่

ผลการสนทนากลุ่ม.....

3. มีวิธีการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างไร

ผลการสนทนากลุ่ม.....

4. ชุมชนหรือทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือไม่

ผลการสนทนากลุ่ม.....

5. มีการจัดทำแผน/ปฏิทินการดำเนินงานหรือไม่

ผลการสนทนากลุ่ม.....

6. มีการสำรวจจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ หรือไม่

ผลการสนทนากลุ่ม.....

7. การจัดสรรงบประมาณในการนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

8. มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านแหล่งเรียนรู้หรือไม่
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

9. การใช้แหล่งเรียนรู้ของครู แต่ละครั้งมีการบันทึกหรือไม่
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

10. มีการเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรจากภายนอกหรือไม่
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

11. มีการประเมินผลหลังจากใช้แหล่งเรียนรู้หรือไม่
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

12. ปัญหาและอุปสรรคที่สถานศึกษาประสบอยู่
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

13. มีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือไม่
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

14. สถานศึกษามีความสนใจ และต้องการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้อย่างไร
 ผลการสนทนากลุ่ม.....

สรุปผลการสนทนากลุ่ม สภาพปัญหา และความต้องการ

.....

.....

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา

ชั้นการสร้างและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภักดิ์ โรงเรียนวัดลาดระโง

ครั้งที่ 2/2548วันที่ 5 พฤศจิกายน 2548 ณ ห้องประชุม โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

.....

ผู้เข้าร่วมสนทนา

1. นางอภิญญา อ่อนจริง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าใหม่
2. นางเรณู สีนิล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีภักดิ์
3. นางอัจฉรา กหินทพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดระโง
4. นายสุนทร นิ่มนวล	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
5. นายประยงค์ รื่นภาคเพชร	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
6. นางเพลิน อ่อนแก้ว	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
7. นางสาวปริศนา รัตนธารากร	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
8. นายชาติ มารยาท	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
9. นายประคอง เกิดพร	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
10. นายสมชาย ชูประสิทธิ์	ครู โรงเรียนวัดศรีภักดิ์
11. นายชัชวาลย์ บริบูรณ์	ครู โรงเรียนวัดลาดระโง
12. นางลัดดา นิมิตระกุล	ครู โรงเรียนวัดลาดระโง
13. นายชัยณรงค์ สมิตะมุสิก	ครู โรงเรียนวัดลาดระโง
14. นางกาหลง เสถียรเนตร	ครู โรงเรียนวัดลาดระโง
15. นายผ่อง ศรีหมอก	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่
16. นายสุเมธ สาสิทธิ์	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดศรีภักดิ์
17. นายยืนยง เสือเหลือง	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดท่าใหม่
18. นายปรุ่ง เข้มนาม	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดลาดระโง
19. เด็กหญิงหยาดพิรุณ แสงประไพ	นักเรียนโรงเรียนวัดศรีภักดิ์
20. นายปฏิญญา ไตรพรหม	ผู้วิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโงง

การสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2 วันที่

ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม.....

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....

ประเด็นสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 2

ขั้นการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. สรุปผลการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

2. ร่วมกันสนทนาความต้องการพัฒนาแนวทางทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

3. จัดทำร่างคู่มือแนวทางทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

4. ผู้วิจัยชี้แจงการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

5. นำเสนอ แก้ไข และวิเคราะห์ร่วมกัน ข้อดี เนื้อหา สารที่ต้องการให้มีในแนวทาง

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา

ขั้นตอนการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา

โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโห่ง

ครั้งที่ 3/2548 วันที่ 11 มกราคม 2549 ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดท่าใหม่

.....

ผู้เข้าร่วมสนทนา

1. นางอภิญา อ่อนจริง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าใหม่
2. นายสุนทร นิ่มนวล	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
3. นายประยงค์ รื่นภาคเพชร	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
4. นางเพลิน อ่อนแก้ว	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
5. นายผ่อง ศรีหมอก	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่
6. นายชินยง เสือเหลือง	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดท่าใหม่
7. นายผ่อง สีหมอก	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดท่าใหม่
8. เด็กหญิงตีต้า จิดานะ	นักเรียนโรงเรียนวัดท่าใหม่
9. เด็กหญิงจันตรา ชูประเสริฐ	นักเรียนโรงเรียนวัดท่าใหม่
10. นายปฎิญา ไตรพรหม	ผู้วิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโหง

การสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3 วันที่

ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม.....

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....

ประเด็นสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 3

ขั้นตอนการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผู้วิจัย นำเสนอคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการทดลองใช้ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งแจ้งการทำงานแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

1. การวางแผนแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

2. การดำเนินงานและเก็บรวบรวมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

3. การติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

4. สรุปผลการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ จากการทดลองใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผลการสนทนากลุ่ม.....

.....

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา

ชั้นประเมินผลแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา

โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโห่ง

ครั้งที่ 4/2548วันที่ 29 มีนาคม 2549 ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดท่าใหม่

.....

ผู้เข้าร่วมสนทนา

1. นางอภิญา อ่อนจริง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าใหม่
2. นายสุนทร นิ่มนวล	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
3. นายประยงค์ รื่นภาคเพชร	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
4. นางเพลิน อ่อนแก้ว	ครู โรงเรียนวัดท่าใหม่
5. นายผ่อง ศรีหมอก	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่
6. นายชินยง เสือเหลือง	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดท่าใหม่
7. นายผ่อง สีหมอก	ผู้ปกครองโรงเรียนวัดท่าใหม่
8. เด็กหญิงตีต้า จิดานะ	นักเรียนโรงเรียนวัดท่าใหม่
9. เด็กหญิงจันทรา ชูประเสริฐ	นักเรียนโรงเรียนวัดท่าใหม่
10. นายปฎิญา ไตรพรหม	ผู้วิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนศรีภวังค์ โรงเรียนวัดลาดระโห่ง

การสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4 วันที่

ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม.....

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม.....

ประเด็นสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 4

ขั้นประเมินผลแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ ของครู ผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชน ต่อการทดลองใช้
คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
ผลการสนทนากลุ่ม.....

2. สรุปผลแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการทดลองใช้คู่มือแนวทาง
การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก 3 ขั้นตอน
2.1 การวางแผนแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
2.2 การดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
2.3 การติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
ผลการสนทนากลุ่ม.....

3. สรุปแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่ตรงกับความต้องการ
และมีความเหมาะสม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
ผลการสนทนากลุ่ม.....

ภาคผนวก จ
คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษานาเล็ก

แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

โดยความร่วมมือของ

ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน
โรงเรียนวัดศรีภวังค์ โรงเรียนวัดท่าใหม่ และโรงเรียนวัดลาดระโห่ง

คำนำ

คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการจัดทำคู่มือการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามขอบข่ายและภารกิจของการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ขอบข่ายงานบริการทั่วไป ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักการและเหตุผลในการจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก ประกอบด้วย

ภาคผนวก ก แบบจัดเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ข แผนปฏิบัติการดำเนินงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กเล่มนี้ จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามภารกิจขอบข่าย งานการบริหารทั่วไปในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสามารถพัฒนาการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นได้ต่อไป

นายปฏิญญา ไตรพรหม

ผู้วิจัย

คำชี้แจง

การใช้คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

การใช้คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และเลขานุการคณะกรรมการ ศึกษาคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ ในแต่ละขั้นตอน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับ
 - 2.1 หลักการและเหตุผลในการจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้
 - 2.2 แนวทางในการดำเนินงานจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้
 - 2.3 ขั้นตอนในการดำเนินงานจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้
 - 2.4 แผนการดำเนินงานจัดทำคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้
3. เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ
 - 3.1 วางแผนแนวทางในการใช้แหล่งเรียนรู้
 - 3.2 ดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้
 - 3.3 การติดตามประเมินผล และรายงาน

สารบัญ

	หน้า
การจัดทำคู่มือการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	
ส่วนที่ 1	2
หลักการและเหตุผลในการจัดทำคู่มือแนวทางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	2
ส่วนที่ 2	3
ขั้นตอนการจัดทำคู่มือแนวทางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้.....	3
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการจัดทำคู่มือแนวทางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้....	5
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลจัดทำคู่มือแนวทาง ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้.....	6
ขั้นตอนที่ 3 การติดตาม ประเมินผล และรายงานผล.....	7
ส่วนที่ 3 ภาคผนวก.....	39
ภาคผนวก ก แบบจัดเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล.....	40
ภาคผนวก ข แผนปฏิบัติการดำเนินงานจัดทำคู่มือแนวทางส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	42

**คู่มือการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก**

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผลในการจัดทำคู่มือแนวทางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

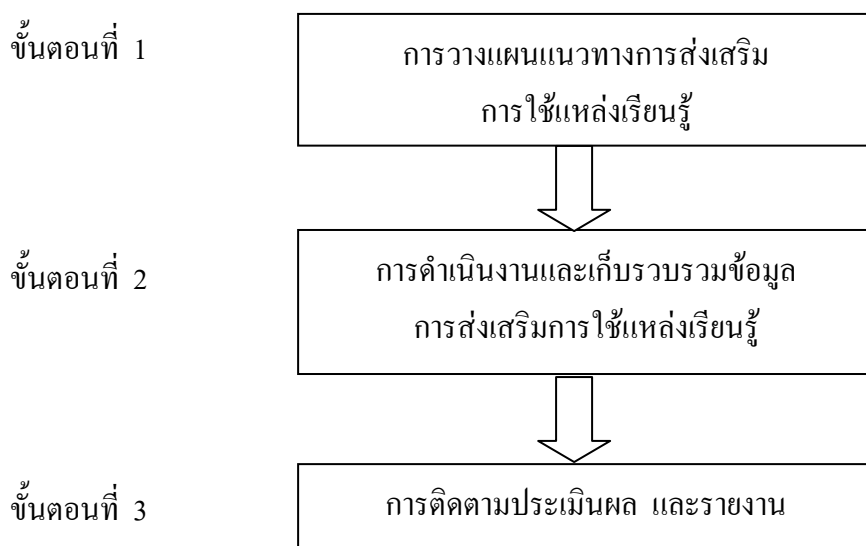
ปัจจุบันโลกเจริญก้าวหน้าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จนกลายเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ วิธีสอนที่เน้นให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ จึงใช้ไม่ได้ผลมากนักอีกต่อไป เพราะความรู้ที่นักเรียนจะได้รับมีมากมายเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นักเรียนไม่สามารถจดจำความรู้ได้ทั้งหมด และเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ความรู้ที่ได้รับจากการท่องจำนั้น ก็ไม่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงของนักเรียนได้ เพราะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันแล้ว จากปัญหาดังกล่าว จึงนำไปสู่แนวคิด ปรัชญาการศึกษาที่เชื่อว่า “การศึกษาคือการเรียนรู้” ดังนั้นรูปแบบการเรียนจึงยึด “นักเรียนเป็นสำคัญ” โดยครูเป็นผู้จัดกิจกรรม หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออก ซึ่งศักยภาพ หรือความรู้ความสามารถของตน ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง (Learning by doing) แล้วสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยครูไม่ต้องบอกความรู้ทั้งหมดให้แก่แก่นักเรียน แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในหลายลักษณะ เช่น การเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียนแต่ละคน การเรียนรู้เป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริงจากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตลอดถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งนักเรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจของตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และอยู่ในความทรงจำตลอดไป สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกันแต่ละโรงเรียน และแต่ละชุมชน ซึ่งมีแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป ซึ่งครูผู้สอนและโรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ ให้ตอบสนองต่อความแตกต่าง ทั้งในด้านของศักยภาพและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน และความแตกต่างของบริบทในชุมชน และโรงเรียน

ฉะนั้นจากปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ขาดแคลนห้องเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว และเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการจัดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น ซึ่งเป็นการดึงเอาทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสูงสุด สอดคล้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและการประหยัด

ส่วนที่ 2

ขั้นตอนในการดำเนินงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ดำเนินการดังนี้

แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา ทำการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 8 คน (อาจเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม) เพื่อทำหน้าที่ พิจารณาข้อมูล เนื้อหา สาระ ข่าวสาร ภาพ กิจกรรม บทความ สรุปล คัดเลือกที่จะนำเสนอในคู่มือ และจัดพิมพ์ คู่มือ ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา	ทำหน้าที่ ประธานคณะทำงาน
2. ครูผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คน	ทำหน้าที่ กรรมการ
3. ตัวแทนนักเรียน	ทำหน้าที่ กรรมการ
4. ตัวแทนผู้ปกครอง	ทำหน้าที่ กรรมการ
5. คณะกรรมการสถานศึกษา	ทำหน้าที่ กรรมการ
6. ครูผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	ทำหน้าที่ กรรมการและเลขานุการ

ประชุมชี้แจงการดำเนินงานการจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

เลขานุการคณะทำงานการดำเนินงานการจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดทำหนังสือเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามคำสั่งเข้าร่วมประชุม ตามวันเวลาที่กำหนด จัดทำวาระการประชุม ประธานคณะทำงานชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายและโอกาสที่ทำการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และให้ศึกษาตัวอย่างคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ในรายละเอียดต่าง ๆ ร่วมกัน พิจารณาความเป็นไปได้ มอบหมายเนื้อหาที่รับผิดชอบ ในแต่ละเรื่อง เลขานุการบันทึกการประชุม จัดสรุปพิมพ์แจกเป็นเอกสารภายหลัง

ขั้นที่ 1 วางแผนแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ทำหนังสือเชิญประชุมคณะทำงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดทำคู่มือ ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงานส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. วิเคราะห์สภาพปัญหาการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
3. สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน
4. จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้
6. ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
7. แต่งตั้งคณะทำงานการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
8. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
9. กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
10. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ

ขั้นที่ 2 การดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

การดำเนินงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญประชุมคณะทำงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยนำข้อมูล เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่มอบหมาย นำมาพิจารณาคัดเลือกดังนี้

1. นำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน
2. พัฒนาบุคลากร โดย การจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษา ดูงาน

ค้นคว้า

3. จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่
4. ดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลา

ในแผนปฏิบัติการ

5. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้
6. จัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริงตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
7. ติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 3 การติดตามประเมินผล และรายงาน

คู่มือแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้กระทำดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
3. นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน
4. รายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ครั้งต่อไป

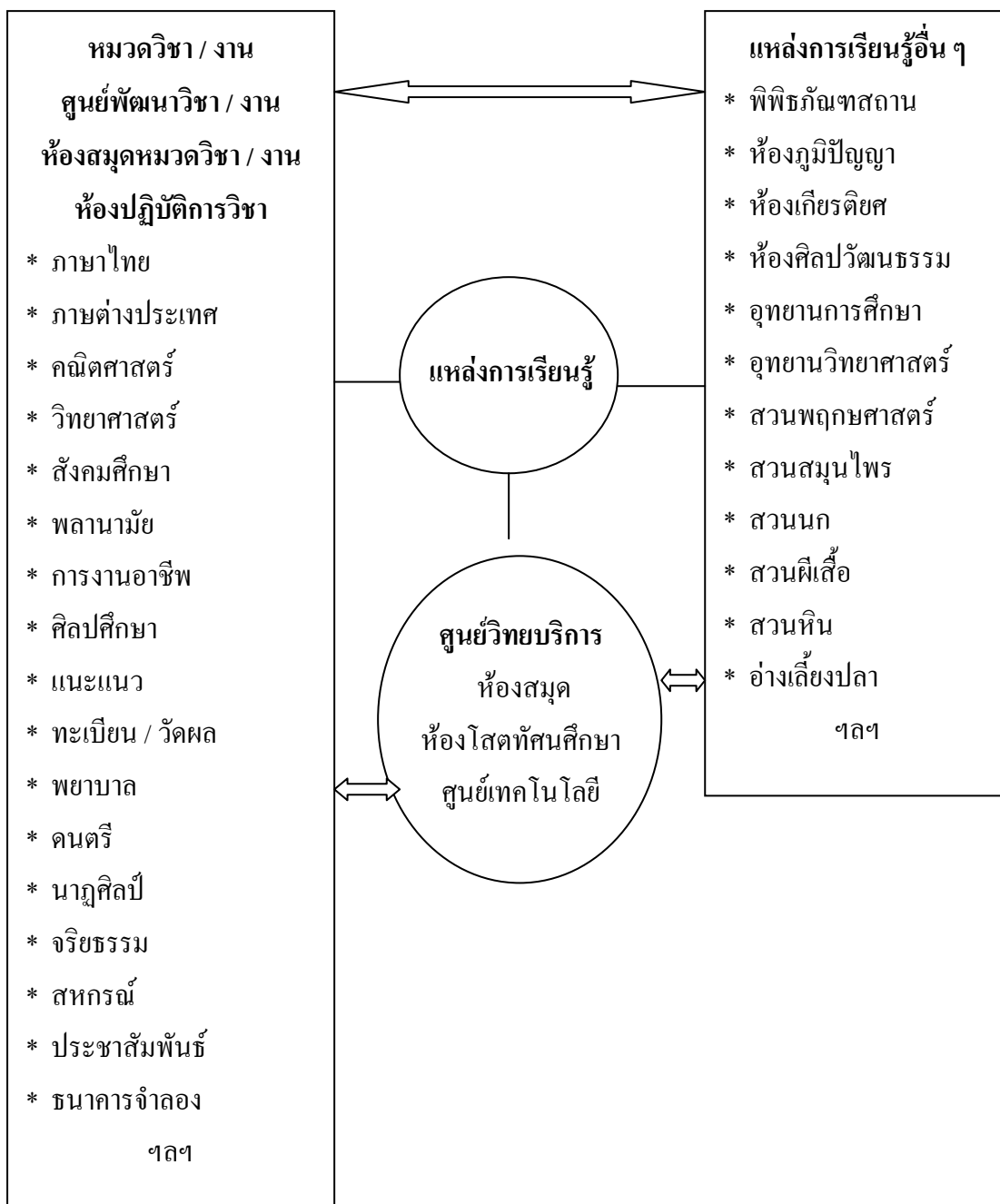
การจัดและ การใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด โรงเรียนควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างกว้างขวางนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนและ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา และความแตกต่างของผู้เรียน ตามธรรมชาติและ เต็มศักยภาพ สร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่

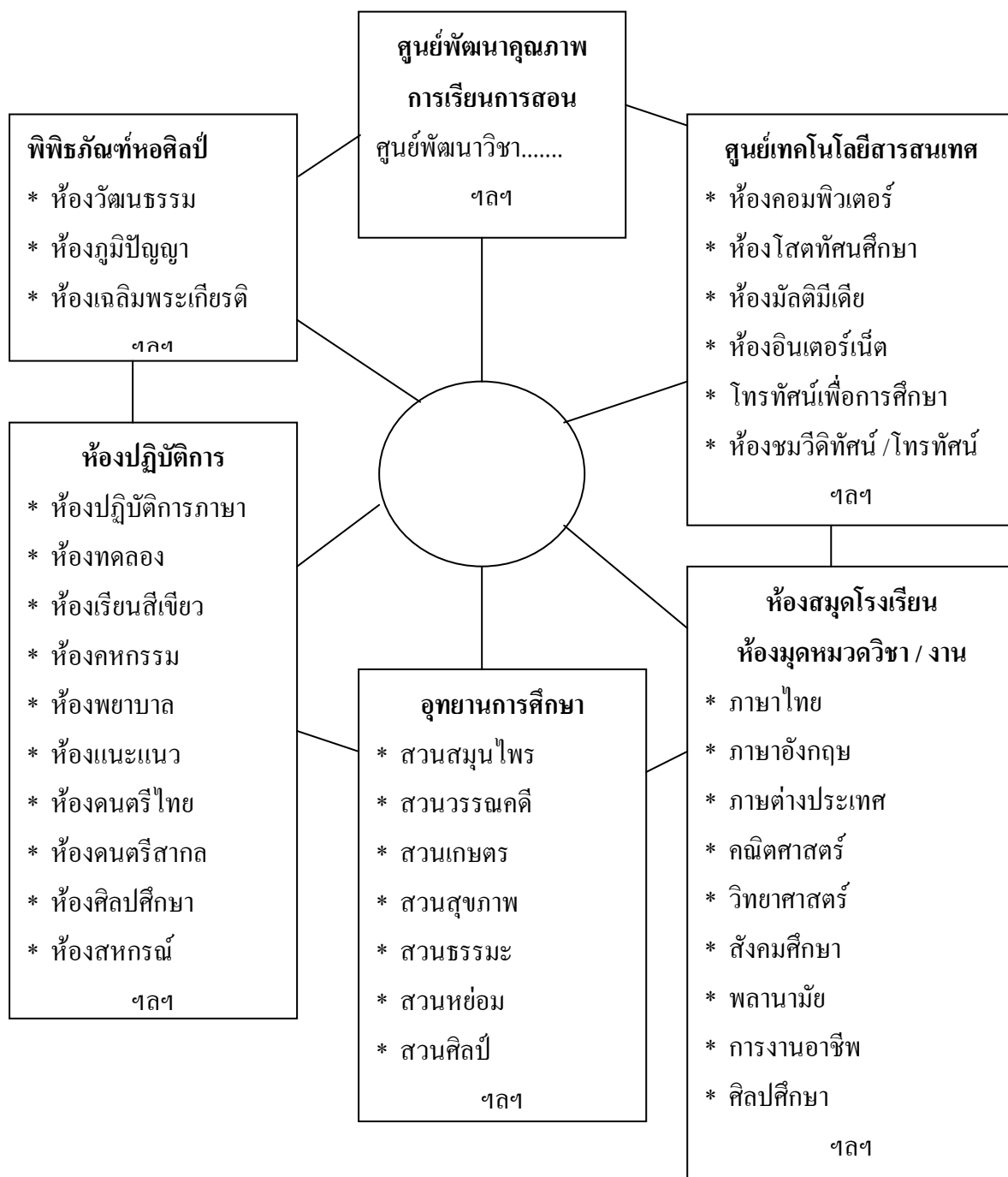
นอกจากนี้ การจัดแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องสอดคล้องกับ หลักสูตรการเรียนการสอน โดยระดมทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในโรงเรียน สร้างเครือข่าย การเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อร่วมกันสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ

โรงเรียนจัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ ตามสภาพและลักษณะความพร้อม ของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดได้ตามความเหมาะสมดังนี้

เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน (รูปแบบที่ 1)

เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน (รูปแบบที่ 2)

การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการจัดดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรร่วมมือกับครูผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ในการวางแผน การดำเนินการร่วมกันให้มีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามแนวทาง ต่อไปนี้

แนวทางการใช้แหล่งการเรียนรู้ การศึกษาหลักสูตรรายวิชาที่เปิดสอน กำหนดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ กำหนดทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน เช่น รายชื่อหนังสือ สื่อการสอน ฯลฯ จัดหาและเตรียมสื่อสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้แนะนำการใช้แหล่งการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก สรุปและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้

การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีระบบการบริหารที่ดีในที่นี้ จะนำเสนอระบบวงจรควบคุมคุณภาพ (Quality Circle Control = PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) ความร่วมมือในการพัฒนาและปรับปรุง (Act) เพื่อบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนดังต่อไปนี้

การวางแผน (P)	การดำเนินงาน (D)	การประเมินผล (C)	การพัฒนาและปรับปรุง (A)
1. ตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 2. กำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย 3. จัดประชุมบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนักและร่วมกันวางแผน 4. จัดทำแผนงาน/โครงการ 5. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการจัดแหล่งการเรียนรู้	1. พัฒนาบุคลากร 2. จัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และสนับสนุนทรัพยากร 3. ดำเนินงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ 4. นิเทศ กำกับ ติดตาม	1. วางกรอบการประเมิน 2. ประเมินผล 3. สรุปผลและจัดทำรายงาน	นำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนา

การดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ เช่น คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน คณะกรรมการดำเนินงานห้องโสตทัศนศึกษา เป็นต้น หรือกำหนดบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อให้การดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางหลากหลายและต่อเนื่อง แนวการดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน มีดังนี้

การวางแผน (P)	การดำเนินงาน (D)	การประเมินผล (C)	การพัฒนาและปรับปรุง (A)
1. ศึกษาหลักสูตรและความต้องการของครูและนักเรียน 2. กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมาย 3. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ 4. กำหนดโครงการ / งาน กิจกรรมการจัดแหล่งการเรียนรู้ 5. จัดทำแผนปฏิบัติงาน	1. พัฒนาบุคลากร 2. จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี 3. จัดเก็บให้เป็นระบบ 4. ผลิตรายการสื่อการเรียนรู้ 5. จัดบริการ 6. จัดกิจกรรมแนะนำการใช้และรณรงค์การใช้แหล่งการเรียนรู้ 7. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล	1. กำหนดกรอบการประเมิน 2. ประเมินผล 3. สรุปผลและจัดทำรายงาน	นำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง บ้านและชุมชน จึงเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิต และที่สำคัญ การศึกษาตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทุกแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 56)

กลไกของกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องเกื้อหนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กิจกรรมการเรียนรู้ จึงต้องเอื้อต่อสภาพจริงในชีวิตของผู้เรียนในชุมชนและสังคมในท้องถิ่น มุ่งสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต โดยใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยเฉพาะแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

แนวปฏิบัติในการใช้แหล่งการเรียนรู้

โรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการให้ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มาใช้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการสอนในรายวิชา / กลุ่มวิชาต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกเวลาเรียนได้ดังนี้

การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการศึกษาโรงเรียน อาจดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนการใช้
 - 1.1 การสำรวจ
 - 1.2 การจัดทำสารสนเทศ
 - 1.3 การจัดทำแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้
2. การปฏิบัติการใช้แหล่งการเรียนรู้
3. การประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้
4. การปฏิบัติเป็นมาตรฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน

การวางแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้

การวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนและครูผู้สอนใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น ร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรพื้นฐานของโรงเรียนหรือมอบหมายให้คณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นดำเนินการ เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนและจัดทำสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในระดับโรงเรียนและระดับท้องถิ่น

(ตัวอย่าง)

แบบสำรวจแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

คำชี้แจง 1. แบบสำรวจมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

วิธีตอบ โปรดอ่านแบบสำรวจทีละข้อแล้วใส่เครื่องหมาย / ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างซึ่งตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพ

- นักเรียน ครู ผู้ปกครอง
 บุคคลในชุมชน อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ชุมชนที่อาศัยอยู่

ชื่อ.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

1. ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน

- ห้องสมุดประชาชน วัด พิพิธภัณฑ์สถาน
 ศูนย์วัฒนธรรม หอศิลป์ สวนสัตว์
 สวนสาธารณะ สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์
 ศูนย์กีฬา อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 สถานที่สำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน (สาขาสันทนาการแหล่งการเรียนรู้)

2.1 ชื่อแหล่งการเรียนรู้.....

2.2 ที่ตั้ง.....

2.3 ประวัติย่อ.....

.....

.....

2.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....

.....

.....

2.5 ข้อมูลที่สำคัญ.....

.....

.....

2.6 ประโยชน์ทางการศึกษา.....

.....

.....

2.7 ข้อมูลอื่น ๆ เช่น สถิติ / ข้อมูลผู้ใช้บริการ.....

ฯลฯ

ทะเบียนแหล่งเรียนรู้

ลำดับที่	แหล่งเรียนรู้/ที่ตั้งลักษณะ	ประเภท	เรื่องที่เรียนรู้	กลุ่มสาระ การเรียนรู้

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

การจัดทำสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้

การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถจัดทำได้หลายรูปแบบตามความต้องการของผู้ใช้และประเภทของแหล่งการเรียนรู้ อาจจำแนกได้ดังนี้

1. จำแนกตามประเภทของแหล่งการเรียนรู้
2. จำแนกตามสาระการเรียนรู้/ กลุ่มวิชา

การจัดทำสารสนเทศจำแนกตามประเภทของแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นนั้น สามารถใช้แบบสำรวจข้อ 2 ได้ และเพิ่มเติมหัวข้อที่จำเป็นได้ตามความเหมาะสม เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างละเอียด สำหรับครูผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นวางแผนการใช้ต่อไป

การจัดทำสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ โดยการจำแนกตามสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา ควรรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ และสอดคล้องกับการนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น

หัวข้อ / เรื่อง	ชื่อแหล่งการเรียนรู้	ที่ตั้ง	หมายเหตุ
1. ลีลาวัดทะเล	พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ	มหาวิทยาลัยบูรพา	
2. ปลา		จ. ชลบุรี	
ฯลฯ			

การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ผู้สอนอาจจะมอบหมายให้ผู้เรียนไปสำรวจหรือสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น และจัดทำเพิ่มสารสนเทศ หรือเอกสารแนะนำแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

การจัดทำแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้

การจัดทำแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นนั้น ควรดำเนินการเช่นเดียวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

การปฏิบัติการใช้แหล่งการเรียนรู้

การใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าต่อผู้เรียนมากที่สุด โรงเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

* การเตรียมการ

- ประชุมชี้แจงบุคลากร / ทำความเข้าใจ รายละเอียดของแผนงานการจัดและใช้แหล่ง การเรียนรู้
- กำหนดรายละเอียดการดำเนินงาน
- จัดหางบประมาณ
- จัดเตรียมเอกสารประกอบการศึกษา (ใบงาน)
- เตรียมอาหาร พาหนะ และสถานที่

* การประสานงาน

- ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ก่อน
- ประสานงานติดต่อกับวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ (ถ้ามี)
- ประสานงานกับครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถ

นำมาบูรณาการได้

* การปฏิบัติ

- ประเมินทิศผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการใช้ ระเบียบ มารยาท และข้อควรปฏิบัติ

ในการใช้แหล่งการเรียนรู้

- กำหนดให้ผู้เรียนบันทึก สรุปรายงานผลการใช้แหล่งการเรียนรู้
- ดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติการที่กำหนด

* การประเมินผลและสรุป

- ให้ผู้เรียนรายงานการใช้แหล่งการเรียนรู้ ช่วยดูแลรักษา
- ประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้

การประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้

* วัตถุประสงค์ของการประเมินแหล่งการเรียนรู้

1. เพื่อพิจารณารายงานผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในรอบปี
2. เพื่อรายงานผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ สถิติการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ รวมทั้งอุปสรรคปัญหาให้โรงเรียนพิจารณา
3. เพื่อสรุปผลรายงาน พร้อมด้วยข้อเสนอแนะปรับปรุงให้แก้ไข เพื่อประกอบการวางแผน และโครงการในปีต่อไป

* วิธีการประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้

การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อให้ทราบความสำเร็จของการดำเนินงานในรอบปี หรือประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตลอดปีการศึกษา อาจทำได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การประเมินก่อนการใช้แหล่งการเรียนรู้
2. การประเมินระหว่างการใช้แหล่งการเรียนรู้
3. การประเมินหลังการใช้แหล่งการเรียนรู้

ตัวอย่างการประเมินการใช้แหล่งการเรียนรู้

ลักษณะการใช้	การประเมิน		
	ก่อนการใช้ (ความพร้อม)	ระหว่างการใช้ (ทักษะ)	หลังการใช้ (ผลงาน)
1. การค้นคว้า เพื่อทำ รายงาน	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินจากความรู้ ความเข้าใจ - เรื่องและขอบข่าย ที่จะไปค้นคว้า - การจับใจความ - การจดบันทึก - การอ้างอิง - แบบรายงาน - การเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินจากการสังเกต / สอบถาม - การสืบค้นข้อมูล - การจดบันทึก 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินจากผลงาน - เนื้อหาตรงประเด็น หลากหลาย ถูกต้อง - ความเรียบร้อย - การถ่ายโอนความรู้ - เกิดองค์ความรู้ใหม่ - มีเจตคติที่ดี
2. การ สัมภาษณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานงาน - ประเด็นที่จะสัมภาษณ์ - แบบสัมภาษณ์ - การแต่งกาย ท่าทาง วาจา 	<ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงวัตถุประสงค์ได้ ชัดเจน - การใช้ถ้อยคำในการ สัมภาษณ์ สั้น ง่าย ทำให้เกิดความเข้าใจ ตรงกัน - ความมั่นใจ - ความคล่องแคล่ว - การจดบันทึก 	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปผลครบถ้วน ถูกต้อง ตรงประเด็น - เกิดองค์ความรู้ใหม่ - มีเจตคติที่ดี
3. สัมภาษณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานงาน - ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการสำรวจ - วิธีการสำรวจ - แบบสำรวจ - การแบ่งกลุ่มนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - การจำแนกสิ่งที่สำรวจ - การจัดหมวดหมู่ - ความคล่องตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงประเด็น - การใช้ประโยชน์จาก ข้อค้นพบ - การถ่ายโอนความรู้ - เกิดองค์ความรู้ใหม่

ลักษณะการใช้	การประเมิน		
	ก่อนการใช้ (ความพร้อม)	ระหว่างการใช้ (ทักษะ)	หลังการใช้ (ผลงาน)
4. การศึกษา คูงาน การ ทัศนศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานงาน / กำหนด - ระเบียบการเข้าใช้ - การเดินทาง - แบบบันทึกการเข้าชม คูงาน - การแบ่งกลุ่มนักเรียน - การมอบหมายงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นระเบียบ - การเคารพกฎระเบียบของสถานที่ - การรักษาเวลา - การซักถาม - การจดบันทึก 	<ul style="list-style-type: none"> สรุปประเด็นของการเข้าชม - การถ่ายโอนความรู้ - เกิดองค์ความรู้ใหม่ - ความเรียบร้อย

วิธีการและหลักการประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ นั้น ต้องอาศัยข้อมูลที่รวบรวมไว้ และใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี และต้องมีหลักการและแนวทางในการประเมิน คือ

1. การประเมินผลร่วมกันให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. การประเมินผลแหล่งการเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
3. คุณค่าของการประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ นั้น อยู่ที่การนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น และเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่แล้วมา

*** เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล**

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)
2. แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ (สำหรับผู้เรียน)

(ตัวอย่าง)

แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องการใช้แหล่งการเรียนรู้ (สำหรับครูผู้สอน)

คำชี้แจง 1. แบบสำรวจมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

วิธีตอบ โปรดอ่านแบบสำรวจที่ละเอียดแล้วใส่เครื่องหมาย / ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างซึ่งตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพ

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ตำแหน่ง

- ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มวิชา / งาน
 ครูผู้สอน อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. งานในหน้าที่

- สอนวิชา.....จำนวน.....คาบ / สัปดาห์
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้

4. ท่านใช้แหล่งการเรียนรู้จัดกิจกรรมการสอนหรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่ เพราะ.....

5. แหล่งการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนใช้

- ในโรงเรียน นอกโรงเรียน

6. วัตถุประสงค์ที่ให้นักเรียนไปใช้แหล่งการเรียนรู้

- หาข้อมูลทำรายงาน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
 จัดทำโครงการ สำรวจข้อมูล
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. วิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	วางแผนการใช้					
2.	สำรวจข้อมูลสารสนเทศ ของแหล่งการเรียนรู้					
3.	ประสานงานกับผู้รับผิดชอบ					
4.	แหล่งการเรียนรู้ก่อนใช้					
5.	ประเมินผลการใช้สรุปรายงานผล การใช้					
	ฯลฯ					

8. ข้อเสนอแนะ หรือข้อมูลเพิ่มเติม.....

.....
.....
ฯลฯ

(ตัวอย่าง)

แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ (สำหรับผู้เรียน)

คำชี้แจง 1. แบบสำรวจมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

วิธีตอบ โปรดอ่านแบบสำรวจทีละข้อแล้วใส่เครื่องหมาย / ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างซึ่งตรงกับความเป็นจริง

(การตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีผลต่อระดับคะแนนของนักเรียน)

1. สถานภาพ

- ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3
 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. ท่านใช้แหล่งการเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนหรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่ เพราะ.....

3. แหล่งการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนใช้

- ในโรงเรียน นอกโรงเรียน

4. จำนวนครั้งที่ใช้.....ครั้ง

5. นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ประกอบการเรียนวิชาใด.....

6. วัตถุประสงค์ที่ให้นักเรียนไปใช้แหล่งการเรียนรู้

- หาข้อมูลทำรายงาน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
 จัดทำโครงการ ตำรวจข้อมูล
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้
การใช้แหล่งการเรียนรู้ของผู้เรียน

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	ครูผู้สอนชี้แจงและวางแผนก่อน นำไปใช้ทุกครั้ง					
2.	แนะนำ / ชี้แจงวิธีการใช้และ วิธีการเก็บข้อมูล					
3.	มีข้อมูลสารสนเทศของ แหล่งการเรียนรู้ให้เลือกใช้					
4.	ติดต่อประสานงานกับผู้รับผิดชอบ แหล่งการเรียนรู้ก่อนไปใช้					
5.	มีบุคลากรรับผิดชอบ แหล่งการเรียนรู้					
6.	มีข้อมูลตรงกับความต้องการใช้ ฯลฯ					

8. ข้อเสนอแนะ หรือข้อมูลเพิ่มเติม.....
.....
ฯลฯ

การปฏิบัติเป็นมาตรฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน

แหล่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าแล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ดังนี้

- * ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของแหล่งการเรียนรู้ และมุ่งพัฒนา

คุณภาพตนเอง

- * รู้จักแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ศึกษาค้นคว้าตามความถนัดและความสนใจ
- * ผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนช่างสังเกต รู้จักวิเคราะห์ กล้าคิด กล้าพูด ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม
- * มีทักษะและขั้นตอนในการเรียนรู้ กระตือรือร้น รักการอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

และรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

- * มีโอกาสทำงานในสิ่งที่ตนเองสนใจ มีความถนัด เหมาะสมสอดคล้องกับ

ความต้องการ

- * ปฏิบัติงานได้อย่างมีระบบ รู้จักการวางแผน วิธีการดำเนินงานตามแผน การปรับปรุง

พัฒนางาน และการสรุปรายงาน

- * สามารถทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- * นำความรู้มาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และเป็นแนวทางประกอบอาชีพในอนาคต

เมื่อโรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานผู้เรียนตามความต้องการแล้ว โรงเรียนควรกำหนดบทบาท หรือแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งการเรียนรู้ด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน นำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้ในธรรมนูญ

สถานศึกษา

2. ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนให้มี

บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้

3. ประสานสัมพันธ์กับชุมชน ร่วมมือในการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนาและ

สร้างบรรยากาศให้ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้

4. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพื้นฐานทุกสาระการเรียนรู้ หรือแต่ละ

กลุ่มวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้มาบูรณาการทั้งเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนรู้และคุณธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

5. กำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น สร้างประสบการณ์ผู้เรียนได้ศึกษา ฝึกทักษะและลงมือปฏิบัติจริง

6. ประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ปัญหา อุปสรรคอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน

ข้อมูลทั่วไปของแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

* ประเภทแหล่งเรียนรู้

จากการสำรวจข้อมูลและศึกษาแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียง พบว่า มีจำนวนทั้งหมด 133 แห่ง ประกอบด้วยโบราณสถาน 107 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 80.45) และแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ศูนย์ข้อมูล ห้องสมุด สถานศึกษา สถานประกอบการ แหล่งหัตถกรรม และแหล่งธรรมชาติ อีกจำนวน 26 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 65.42) ในจำนวนแหล่งเรียนรู้ 133 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลจัดการของส่วนราชการ (ภาครัฐ) จำนวน 87 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 65.42) อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของวัด มูลนิธิ องค์กรเอกชน จำนวน 32 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 24.06) และเป็นของเอกชน 14 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 10.52) แหล่งเรียนรู้หลายแห่งมีสถานภาพและบทบาทความสำคัญหลายอย่างในขณะเดียวกัน เช่น พระราชวังจันทรถมจะมีบทบาทเป็นทั้งโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

* ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียงมีอยู่อย่างน้อย 22 ประเภท ได้แก่ 1) พระปรางค์ จำนวน 12 แห่ง 2) เจดีย์ จำนวน 52 แห่ง 3) พระพุทธรูปสำคัญ จำนวน 18 แห่ง 4) โบสถ์ / อุโบสถ จำนวน 36 แห่ง 5) วิหาร จำนวน 23 แห่ง 6) ศาลา / หอไตร / กุฏิ จำนวน 12 แห่ง 7) รอยพระพุทธรูปจำลอง จำนวน 3 แห่ง 8) ตู้พระธรรม จำนวน 4 แห่ง 9) ธรรมาสน์ / สังเกต (ธรรมาสน์สวด) จำนวน 4 แห่ง 10) ป้อม ประตู กำแพง จำนวน 17 แห่ง 11) งานปูนปั้น จำนวน 15 แห่ง 12) งานแกะสลักไม้ จำนวน 8 แห่ง 13) จิตรกรรมฝาผนัง จำนวน 10 แห่ง 14) อนุสาวรีย์ / รูปเคารพอื่น ๆ จำนวน 12 แห่ง 15) เรือโบราณ / เรือจำลอง จำนวน 8 แห่ง 16) วัฒนธรรม / ประเพณี จำนวน 24 แห่ง 17) เครื่องดนตรี / ดนตรีไทย จำนวน 2 แห่ง 18) หัตถกรรม / ศิลปกรรม จำนวน 15 แห่ง 19) อาหารและขนม จำนวน 2 แห่ง 20) แหล่งโบราณคดี จำนวน 46 แห่ง 21) เรือไทย จำนวน 6 แห่ง 22) พระที่นั่ง / พระตำหนัก / ที่ประทับ จำนวน 10 แห่ง ซึ่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จะมีลักษณะเป็นทั้งสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมที่เป็น

โบราณสถานและโบราณวัตถุ เช่น มีพระปรารักษ์อยู่ในแหล่งเรียนรู้ 12 แห่ง สามารถเข้าศึกษาหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นเจดีย์ได้ถึง 52 แห่ง เป็นต้น

*** สาระความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้**

จากผลการศึกษา พบว่า สาระความรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 23 หมวด โดยสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหมวดสาระความรู้ดังนี้

หมวดสาระความรู้	จำนวนแหล่ง (แห่ง)	หมวดสาระความรู้	จำนวนแหล่ง (แห่ง)
ลักษณะกายภาพของเมือง	74	เรือและวิถีชีวิตเมืองน้ำ	15
ประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	41	วัฒนธรรม ประเพณี	35
โบราณคดีพระนครศรีอยุธยา	16	ศาสนาและความเชื่อ	84
สถาปัตยกรรม	91	เทคโนโลยีและการช่างฝีมือ	31
จิตรกรรม	16	สงครามและการป้องกัน ประเทศ	20
ประณีตศิลป์	21	หัตถศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์	15
ประติมากรรม	37	ดนตรีและเครื่องดนตรีไทย	3
เครื่องปั้นดินเผา	11	กีฬาและศิลปะป้องกันตัว	1
บุคคลสำคัญ	33	การจัดพิพิธภัณฑ์/พิพิธภัณฑ์ ศึกษา	9
ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ	21	การท่องเที่ยวและการจัดการ ท่องเที่ยว	29
การค้าขาย	39	การจัดการทางมรดกวัฒนธรรม	74
วรรณกรรมละภาษา	11		

อย่างไรก็ตามในแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งนั้น ไม่ได้มีสาระความรู้เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่จะมีสามารถความรู้สะสมและซ้อนทับประปนกันอยู่เป็นจำนวนมาก จากการสำรวจ พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่ไม่ใช่สถานศึกษาที่มีสาระการเรียนรู้หลายด้านที่สุด คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จันทรเกษม มีสาระความรู้ จำนวน 21หมวด ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

เจ้าสามพระยา มีสาระความรู้จำนวน 20 หมวด นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งเรียนรู้ที่มีสาระในการเรียนรู้ที่สูงสุดคือเพียง 1 หมวด ได้แก่ วิหารกลบ อยุรยามหาปราสาท และตึกดิน เป็นต้น

คุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

คุณลักษณะและปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการนำไปสู่การพิจารณาประเมินศักยภาพและคัดเลือกแหล่งเรียนรู้เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัย 10 ประการ คือ

1. ความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
 2. ความโดดเด่นของทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้
 3. กิจกรรมภาคปฏิบัติ
 4. ความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่ง
 5. ความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่ง
 6. การดูแลรักษาสภาพแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม
 7. การเข้าถึงแหล่ง
 8. ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทวิทยากร / ผู้แนะนำ
 9. ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทสื่อ เอกสาร
 10. ความพร้อมของปัจจัยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ประเภทสื่อ นิทรรศการ / ป้าย
- การคัดเลือกแหล่งเรียนรู้เพื่อกำหนดรูปแบบในการพัฒนา**
1. มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25
 2. การเข้าถึงสะดวกและปลอดภัย
 3. มีวิทยากร / ผู้เชี่ยวชาญ / ผู้แนะนำ / ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้

ตามมาตรา 23 และมาตรา 24

4. มีทรัพยากรที่โดดเด่น น่าสนใจ สอดคล้องกับหลักสูตร และมีสาระการเรียนรู้
- ตามมาตราที่ 23
5. มีเนื้อหาสาระทางวิชาการ หรือวิชาชีพที่ไม่มี หรือมีแต่เข้าถึงได้ยากในโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย
 6. มีการปฏิบัติกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง
 7. ในกรณีของเอกชนผู้ครอบครองหรือเจ้าของแหล่งเรียนรู้มีความเต็มใจที่จะพัฒนา

แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับวิชาประวัติศาสตร์

ในการศึกษาได้พบว่า เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทยที่โดดเด่นที่สุด ในการศึกษาจึงได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับวิชาประวัติศาสตร์ ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา โดยมีเนื้อหาสาระที่สามารถเรียนรู้ได้ในปัจจุบัน 6 เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การค้าขายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมสมัยอยุธยา ศาสนาสมัยกรุงศรีอยุธยา และภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา ดังแนวทางที่สรุปได้ ดังนี้

สาระการเรียนรู้	แหล่งที่เรียนรู้ได้	วิธีการเรียนรู้
1. เรื่องการเมือง การปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> * ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา * พระราชวังหลวง (วังโบราณ) * วัดพระศรีสรรเพชญ์ * ศาลากลางหลังเก่า * พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา * เจดีย์ศรีสุริโยทัย * พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสุริโยทัย (ทุ่งมะขามหย่อง) * พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ทุ่งภูเขาทอง) * วัดไชยวัฒนาราม * หมู่บ้านญี่ปุ่น * หมู่บ้านโปรตุเกส * ห้องสมุดประชาชน * ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา * ห้องสมุดโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย * ห้องสมุดโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ * ห้องสมุดสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 อยุธยา 	<ul style="list-style-type: none"> * ศึกษาด้วยตนเอง * ศึกษาจากนิทรรศการ * การบรรยายของวิทยากร ครู ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ * การจัดกิจกรรมการศึกษาวิจัย * การจัดกิจกรรมวาดภาพ ถ่ายภาพจัดทำสื่อเพื่อการเรียนรู้โดยผู้เรียน * การสัมภาษณ์บุคคล * การเข้าร่วมศาสนพิธีในชุมชนของศาสนาต่าง ๆ * การท่องเที่ยว * การขี่จักรยาน * การเดินเท้าสำรวจ * การสร้างหุ่นจำลอง * ศึกษาจากคู่มือการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	แหล่งที่เรียนรู้ได้	วิธีการเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> * ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (วาสุกรี) * วัดโลกพระยา 	
<p>2. เศรษฐกิจการค้าขายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> * พิพิธภัณฑ์แห่งชาติเจ้าสามพระยา * พิพิธภัณฑ์แห่งชาติจันทรเกษม * ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา * ป้อมเพชร * ย่านบางกระบือ * วัดพนัญเชิง * ห้องสมุดประชาชน * ห้องสมุดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในเกาะเมือง 	<ul style="list-style-type: none"> * ศึกษาด้วยตนเอง * ศึกษาจากนิทรรศการ * การบรรยายของวิทยากร ครู ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ * การจัดกิจกรรมการศึกษาวิจัย
<p>3. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> * ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา * หมู่บ้านญี่ปุ่น * ศาลากลางหลังเก่า * แม่น้ำเจ้าพระยา * แม่น้ำป่าสัก * แม่น้ำลพบุรี * ระบบคลองภายในเกาะเมืองละพื้นที่โดยรอบ 	<ul style="list-style-type: none"> * ศึกษาแผนที่เก่า * ศึกษาแผนที่ปัจจุบัน * ศึกษาแผนภูมิหุ่นจำลอง * ศึกษาภาพถ่ายทางอากาศ * ศึกษาภาคสนามในสถานที่จริง * การศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม * การจัดกิจกรรมสำรวจทางน้ำ

สาระการเรียนรู้	แหล่งที่เรียนรู้ได้	วิธีการเรียนรู้
		<ul style="list-style-type: none"> * ศึกษาภูมิประเทศ * ศึกษาการใช้ที่ดิน * ศึกษาการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน * วิธีการศึกษาโดยมีวิทยากรบรรยาย นำชม * การจัดเวทีเสวนา
4. สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมสมัยอยุธยา	<ul style="list-style-type: none"> * โบราณสถานต่าง ๆ * วัดมหาธาตุ * วัดราชบูรณะ * พระราชวังหลวง * พระราชวังจันทร์เกษม ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> * การบรรยายของวิทยากร ครู * ศึกษาจากสถานที่จริง * การวาดภาพ ทำแผนผัง ลอกลายทำหุ่นจำลอง * ศึกษาจากคู่มือการเรียนรู้
5. ศาสนาสมัยกรุงศรีอยุธยา	<ul style="list-style-type: none"> * ย่านวัดพุทธไสสวรรคย์ บ้านฉนวน คลองตะเคียน * ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา * พิพิธภัณฑ์แห่งชาติเจ้าสามพระยา * พิพิธภัณฑ์แห่งชาติจันทร์เกษม * ศาลพระกาฬ * หมู่บ้านโปรตุเกส 	<ul style="list-style-type: none"> * การศึกษาชุมชน หมู่บ้านพุทธ คริสต์ มุสลิมในภาคสนาม * การเยี่ยมชมชุมชนสามศาสนา * การเข้าร่วมศาสนพิธีในชุมชนของศาสนาต่าง ๆ * การพูดคุยกับผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา

สาระการเรียนรู้	แหล่งที่เรียนรู้ได้	วิธีการเรียนรู้
		<ul style="list-style-type: none"> * ศึกษาจากนิทรรศการ หุ่นจำลอง แดบเสียง และสื่ออื่น ๆ * การบรรยายของ วิทยากร ครู * ศึกษาจากคู่มือ การเรียน
<p>6. ภูมิปัญญาไทย สมัยอยุธยา</p> <ul style="list-style-type: none"> * เรือไทย * ระบบการ ป้องกันภัย ทางธรรมชาติ ภูมิปัญญาไทย สมัยอยุธยา * ระบบป้องกันภัย สงคราม * วิศวกรรม การก่อสร้าง ภาษาและ วรรณกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> * คຸ້ມຈຸນແຜນ * กุฎิเรือนไทยตามวัดต่าง ๆ * พระปรางค์ เจดีย์ โบราณสถานต่าง ๆ * เอกสารโบราณ * ระบบคูคลอง และทางน้ำต่าง ๆ * ป้อม กำแพงเมือง ประตูเมือง * อาวุธโบราณในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา และพิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติจันทรเกษม 	<ul style="list-style-type: none"> * การเรียนรู้ด้วยการ เข้าชมด้วยตนเอง และการศึกษาคู่มือ ประกอบ * การศึกษาสถานที่จริง * การฟังบรรยายจาก วิทยากร ครู ผู้รู้ * การทดลองสร้าง หุ่นจำลอง * การวาดภาพ ถ่ายภาพ ศึกษา คุณลักษณะและเขียน เรื่องเล่าด้วย ตัวผู้เรียนเอง <p>ฯลฯ</p>

ตัวอย่างแผนการสอน
การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน

คำอธิบายรายวิชา

วิชา สังคมศึกษา

ศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และอาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน บุคคลสำคัญของท้องถิ่น และการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดความเข้าใจอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม วัฒนธรรมที่มีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

* ขั้นตอนการจัดทำแผนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

1. ศึกษาวิเคราะห์ คำอธิบายรายวิชา พิจารณาจากคำอธิบายรายวิชา สังคมศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับเลือกระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาได้ดังนี้

กิจกรรม	ขอบข่ายเนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
* ศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ - ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และอาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้อง - ขนบธรรมเนียมประเพณี - ศิลปะพื้นบ้าน - บุคคลสำคัญของท้องถิ่น - การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น 	<p>เพื่อให้ผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความเข้าใจสภาพและประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น - เพื่อให้เกิดความเข้าใจอิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น - มีความภาคภูมิใจรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน - ร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ศึกษาข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน / ท้องถิ่น มาใช้ประกอบในแผนการสอนรายวิชาที่สอน และระบุแหล่งการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. ระบุกิจกรรม การเรียนการสอนที่ต้องใช้แหล่งการเรียนรู้ไว้ในท้องถิ่น ไว้ในแผนการสอนไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดขั้นวิธีการหรือใบงานในการใช้แหล่งการเรียนรู้

แผนการสอนที่.....

เรื่อง บุคคลสำคัญของท้องถิ่น

จำนวน 2 คาบ

วิชา สังคมศึกษา

ช่วงชั้นที่ 2

.....

1. สาระสำคัญ

บุคคลสำคัญในท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ทำความประโยชน์ให้กับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ให้มีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดี

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

นักเรียนเกิดความรัก ผูกพัน และมีความภูมิใจบุคคลสำคัญในท้องถิ่นของตน

2.2 จุดประสงค์นำทาง

2.2.1 บอกชื่อบุคคลสำคัญในท้องถิ่นของตนได้

2.2.2 อธิบายประวัติและรวบรวมผลงานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นของตนได้

2.2.3 สามารถยกตัวอย่างบุคคลสำคัญในท้องถิ่นของตนที่สร้างชื่อเสียง และนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตได้

3. เนื้อหาสาระ

3.1 รายชื่อบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

3.2 ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอน
<p>ขั้นที่ 1</p> <p>การนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูนำบัตรคำ รายชื่อบุคคลสำคัญในท้องถิ่น 1-3 คน และรูปบุคคลสำคัญ 1-3 รูป มาให้นักเรียน จับคู่กัน เพื่อทดสอบว่านักเรียนรู้จักหรือไม่ และ บุคคลทั้ง 3 คน มีความสำคัญอย่างไร ครูแนะนำ ให้นักเรียนทราบว่าเราควรรู้จักบุคคลสำคัญ ใน ท้องถิ่นของเราว่ามีชื่อเสียอย่างไร</p> <p>ขั้นที่ 2</p> <p>การสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทดสอบก่อนเรียน เพื่อทราบพื้นฐานความรู้ เกี่ยวกับบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก 10 ข้อ 2. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ 3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 7-9 คน แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับใบความรู้เรื่อง บุคคลสำคัญในท้องถิ่นไปศึกษาและปฏิบัติตาม ใบงานจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและ นอก โรงเรียน ดังนี้ <p>กลุ่มที่ 1 รวบรวมรายชื่อและประวัติของบุคคล สำคัญในท้องถิ่นที่สมาชิกในกลุ่มรู้จัก นอกเหนือจากที่มีในใบความรู้</p> <p>กลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่น เกี่ยวกับผลงาน การดำเนินชีวิตและ ประสบการณ์</p> <p>กลุ่มที่ 3 อภิปรายผลงานดีเด่นของบุคคลที่มี ชื่อเสียงในท้องถิ่น ที่สามารถนำมาเป็น แบบอย่างที่ดีได้</p> <p>กลุ่มที่ 4,5 เขียนรายงาน วิเคราะห์ สรุปคุณงาม ความดีของบุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่นของตน</p>	<p>- บัตรคำรายชื่อบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น 3 ชุด</p> <p>- รูปบุคคลสำคัญในท้องถิ่น 3 รูป</p> <p>- แบบทดสอบก่อนเรียน</p> <p>- ใบความรู้ เรื่อง บุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น</p> <p>- ใบงาน เรื่อง บุคคลที่มีชื่อเสียง ในท้องถิ่นของเรา</p> <p>- แบบสัมภาษณ์</p> <p>- รูปแบบการเขียนรายงาน</p>	

ลำดับที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอน
ขั้นที่ 3	<p>สรุป</p> <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนและครูช่วยกันสรุปประวัติผลงาน คุณงามความดีของบุคคลที่มีชื่อเสียง ในท้องถิ่นและบันทึกลงในสมุดของนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในคาบเรียนต่อไป 	

5. สื่อการเรียนการสอน

- 5.1 บัตรคำรายชื่อบุคคลสำคัญในท้องถิ่น 3 ชุด
- 5.2 รูปบุคคลสำคัญในท้องถิ่น 3 รูป
- 5.3 แบบทดสอบก่อนเรียน
- 5.4 ใบงาน เรื่อง บุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่นของเรา
- 5.5 แบบสัมภาษณ์
- 5.6 รูปแบบการเขียนรายงาน

6. การวัดผลประเมินผล

- 6.1 จากแบบทดสอบก่อนเรียน
- 6.2 ผลการรวบรวมรายชื่อและประวัติของบุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่นจากการนำเสนอของนักเรียนกลุ่มที่ 1
- 6.3 ผลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่น เกี่ยวกับผลงานและการดำเนินชีวิตของท่านจากการนำเสนอของนักเรียนกลุ่มที่ 2
- 6.4 ผลการอภิปรายผลงานดีเด่นของบุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่น ที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีได้ จากการนำเสนอของนักเรียนกลุ่มที่ 3
- 6.5 จากการเขียนรายงานของนักเรียน การวิเคราะห์ สรุปคุณงามความดีของบุคคลที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่นและชุมชน

7. กิจกรรมเสนอแนะ

มอบหมายนักเรียนแต่ละกลุ่มจัดนิทรรศการ เรื่อง **สตูดิโอผู้มีชื่อเสียงในท้องถิ่นและชุมชนของเรา** เพื่อยกย่องบุคคลดีเด่นในท้องถิ่นที่ควรรู้จัก

ส่วนที่ 3

ภาคผนวก

แบบจัดเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล
และแผนปฏิบัติการดำเนินงานจัดทำคู่มือแนวทางการส่งเสริม
การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษานาขนาดเล็ก

แบบจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล

หัวเรื่อง.....

ผู้รับผิดชอบ.....

หัวเรื่อง.....

ภาพประกอบ

ภาพประกอบ

เนื้อหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....ผู้เขียน

แผนปฏิบัติการดำเนินงานการจัดทำคู่มือการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

กิจกรรม	งปม.	วัน/เวลา	ผู้รับผิดชอบ	การปฏิบัติ
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้		1 ส.ค. 48	ผู้บริหาร สถานศึกษา	-
ประชุมชี้แจงการดำเนินงานจัดทำคู่มือการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้		1 ส.ค. 48	ผู้บริหาร สถานศึกษาและ ผู้ได้รับแต่งตั้ง	- ทำหนังสือเชิญ ประชุม - จัดทำวาระการประชุม - เลขานุการบันทึก การประชุม
ขั้นตอนที่ 1 วางแผน แนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ - มอบหมายหน้าที่ให้ คณะทำงานรับผิดชอบ - จัดทำทะเบียน แหล่งเรียนรู้ - จัดทำสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ - จัดทำแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้		5 ก.ย. 48	คณะทำงาน ที่ได้รับแต่งตั้ง และมอบหมาย ในแต่ละหัวเรื่อง - ผู้บริหาร - ครู - ครูประจำชั้น - กรรมการ สถานศึกษา	- ชี้แจงการหาข้อมูล - แจกแบบจัดเก็บและ รวบรวมข้อมูล - ทุกฝ่ายให้ความ ร่วมมือในการหา ข้อมูล และ ภาพประกอบกิจกรรม

กิจกรรม	งปม.	วัน/เวลา	ผู้รับผิดชอบ	การปฏิบัติ
<p>ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินงาน และเก็บรวบรวมข้อมูล การส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชุมชี้แจง รายละเอียดของ แผนงาน - จัดเก็บและรวบรวม ข้อมูล - ประสานงานกับ ผู้เกี่ยวข้อง - นำแนวทาง คู่มือไปใช้ - กำกับติดตาม แนะนำ แก้ไข 		5 พ.ย. 48	<p>คณะทำงานที่ ได้รับแต่งตั้ง และมอบหมาย ในแต่ละหัวเรื่อง</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษา ชี้แจงให้คณะกรรมการ ร่วมพิจารณา ร่วมแสดงความคิดเห็น และมอบหมายงาน ให้ปฏิบัติ</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3 ติดตาม ประเมินผล และรายงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ สอบถาม - วิเคราะห์ สรุปผล - รายงานผล - ปรับปรุง พัฒนา 		29 มี.ค. 48	<p>คณะทำงาน ที่ได้รับแต่งตั้ง และมอบหมาย หน้าที่ความ รับผิดชอบ ตามคำสั่ง</p>	<p>จัดทำที่ห้องเอกสาร และห้องคอมพิวเตอร์</p>

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์เพื่องานวิจัย การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
ในสถานศึกษานาเล็ก

แบบบันทึกการสัมภาษณ์
การทดลองใช้แนวทางการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

วันที่เดือน.....พ.ศ..... สถานที่.....
 ผู้ให้สัมภาษณ์(นาย/นาง/นางสาว).....
 ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....
 ผู้สัมภาษณ์.....

ประเด็นการสัมภาษณ์การทดลองใช้แนวทางการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	ความคิดเห็น			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ
ขั้นที่ 1 วางแผนแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา				
1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินงานการส่งเสริมใช้ แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา				
2. วิเคราะห์สภาพปัญหาการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ใน สถานศึกษา				
3. สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน				
4. จัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
5. ระดมกำลังด้านทรัพยากรภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำจัดหาสื่อที่มีอยู่มาประยุกต์ เป็นสื่อการเรียนรู้				
6. ออกแบบการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้				
7. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				

แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษานาเล็ก	ความคิดเห็น			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ
8. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
9. กำหนดวิธีการและระยะเวลาการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
10. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบ				
ขั้นที่ 2 การดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
1. นำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน				
2. พัฒนาบุคลากร โดย การจัดประชุม การเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ค้นคว้า				
3. จัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคาร สถานที่				
4. ดำเนินการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ				
5. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ				
6. จัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย รูปแบบ ส่งเสริมให้มีการทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจริง ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้				
7. ติดตามดูแล ปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะ ๆ				

แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	ความคิดเห็น			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่พอใจ
ขั้นที่ 3 การติดตามประเมินผล และรายงาน				
1. กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตามประเมินผล ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา				
2. ประเมินผลร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน				
3. นำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุป จัดทำรายงาน				
4. รายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้				

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ช
แบบบันทึกการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในแนวทางการส่งเสริม
การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

**แบบบันทึกการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษานาเล็ก**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....สถานที่.....
 ผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว).....
 ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....
 ผู้สัมภาษณ์.....

รายละเอียดการสัมภาษณ์

1. ท่านได้ดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษานาเล็กหรือไม่ อย่างไร

 2. ท่านคิดว่าแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษานาเล็กมีประโยชน์ต่อตัวท่านและสถานศึกษาของท่านหรือไม่ ประการใด

 3. ท่านมีความพึงพอใจต่อแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษานาเล็กหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

 4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตนักศึกษาร่วมงานวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๑๕/ว ๒๕๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ถนนโรจนะ ตำบลประตู่ชัย

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตนำนักศึกษาเข้าร่วมงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดระโสม

ด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นอกจากจะมุ่งหวังให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละวิชาแล้วยังมุ่งหวังให้นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้และพัฒนาในวิชาชีพได้ ในการนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้เห็นแนวทางการปฏิบัติจริงในเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่และมีโอกาสได้เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลในสาขาวิชาชีพเดียวกัน จึงใคร่ขออนุญาตให้นายปฎิญา ไตรพรหม ซึ่งเป็นข้าราชการในบังคับบัญชาของท่านและเป็นนักศึกษานิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนวัดท่าใหม่และโรงเรียนวัดลาดระโสม ในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ และวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.อมรรัตน์ สนั่นเสียง)

รักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๒-๒๐๗๖-๕ ต่อ ๒๗๒๒

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อและนามสกุล	นายปฏิญญา ไตรพรหม
วัน เดือน ปีเกิด	8 มกราคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่	44 หมู่ 9 ตำบลระโสม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทย์ฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชุมชนวัดระโสม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	ประถมศึกษา โรงเรียนวัดหนองนาง อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2519	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภาชี “สุนทรวิธานุกูล” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2527	ครุศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2552	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา